

Sygn. akt III AUa 275/15

POSTANOWIENIE

Dnia 10 lipca 2015 r.

Sąd Apelacyjny - III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Gdańsku

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Bożena Grubba (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Mazur SSA Michał Bober
Protokolant:	stażysta Damian Wawrzyniak

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2015 r. na rozprawie

sprawy K. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G.

o prawo do emerytury (datę przyznania)

na skutek apelacji K. L.

od wyroku Sądu Okręgowego w Gdańsku VII Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 listopada 2014 r.,
sygn. akt VII U 977/14

postanawia:

uchylić zaskarżony wyrok i odrzucić odwołanie.

Sygn. akt III AUa 275/15

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 26 lutego 2014 r. działając w oparciu o przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 j. t.), wykonując prawomocny wyrok Sądu z dnia 26 września 2013 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. przyznał ubezpieczonemu K. L. emeryturę od dnia 11 lipca 2013 r. tj. od dnia określonego prawomocnym wyrokiem Sądu.

Odwołanie od powyższej decyzji wniósł ubezpieczony zarzucając jej niezgodność ze stanem faktycznym. W ocenie skarżącego prawo do emerytury winno zostać przyznane od daty złożenia w organie rentowym wniosku o dochodzone świadczenie tj. od 14 czerwca 2011 r.

Sąd Okręgowy w Gdańsku VII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 19 listopada 2014 r. wydanym w sprawie VII U 977/14 oddalił odwołanie ubezpieczonego, wskazując następujące motywy rozstrzygnięcia:

Ubezpieczony K. L. urodzony w dniu (...), z zawodu ekonomista, w dniu 05 marca 2012 r. wystąpił do pozwanego organu rentowego z wnioskiem o prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym z tytułu pracy w szczególnych warunkach. Decyzją z dnia 12 marca 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. odmówił skarżącemu przyznania dochodzonego świadczenia z uwagi na niespełnienie warunków do przyznania prawa do emerytury – tj. nielegitymowanie się przez wnioskodawcę 15 – letnim stażem pracy w szczególnych warunkach. Ubezpieczony zakwestionował w/w decyzję wnosząc od niej odwołanie.

Na skutek powyższego Sąd Okręgowy wskazał, iż prawo do emerytury dla K. L. było przedmiotem postępowania sądowego, bowiem wyrokiem z dnia 26 września 2013 r. o sygn. akt VII U 1177/12 Sąd Okręgowy w Gdańsku zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał K. L. prawo do emerytury od dnia 11 lipca 2013 r. – o czym orzeczono w pkt 1 sentencji wyroku. W uzasadnieniu orzeczenia orzekający wówczas Sąd wyjaśnił sposób ustalenia daty, od której skarżącemu przysługuje świadczenie emerytalne Sąd Okręgowy przywołał treść art. 100 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2013, 1440 j.t.) wskazując, że prawo do świadczeń określonych w ustawie powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do nabycia tego prawa. Orzekający wówczas Sąd podkreślił także, na co wskazuje ust. 2 cytowanego przepisu, że jeżeli ubezpieczony pobiera zasiłek chorobowy, świadczenie rehabilitacyjne lub wynagrodzenie za czas niezdolności do pracy wypłacane na podstawie przepisów kodeksu pracy prawo do emerytury, renty z tytułu niezdolności do pracy lub renty szkoleniowej powstaje z dniem zaprzestania pobierania tego zasiłku świadczenia lub wynagrodzenia. Nadto wskazał, iż ubezpieczonemu w okresie od 16 lipca 2012 r. do 10 lipca 2013 r. przysługiwało prawo do świadczenia rehabilitacyjnego. Z uwagi na powyższe Sąd wówczas przyznał skarżącemu prawo do emerytury od dnia 11 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy podkreślił, iż powyższy wyrok nie został zakwestionowany przez ubezpieczonego, który nie wywiódł od niego apelacji. W związku z powyższym orzeczenie uzyskało walor prawomocności.

Powyższy, bezsporny stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentacji zgromadzonej w aktach sprawy oraz w aktach rentowych ubezpieczonego, których prawdziwość i rzetelność nie była przez żadną ze stron kwestionowana. Sąd Okręgowy również nie znalazł podstaw do podważenia jej wiarygodności z urzędu.

Przechodząc do rozważań merytorycznych Sąd Okręgowy wskazał, iż oceniając legalność zakwestionowanej w niniejszym postępowaniu decyzji pozwanego należy wyraźnie podkreślić, że istnienie prawomocnego wyroku sprawia, że zarówno orzekający w sprawie Sąd, jak i inne organy państwa (w tym Zakład Ubezpieczeń Społecznych) są związani jego treścią. Nie mogą zatem ponownie orzekać czy regulować kwestii objętych treścią prawomocnego orzeczenia w sposób odmienny niż to zostało uczynione w wydanym uprzednio wyroku. Powyższe w sposób jednoznaczny uregulowane zostało w art. 365. § 1 k.p.c. , który stanowi , że orzeczenie prawomocne wiąże nie tylko strony i sąd, który je wydał, lecz również inne sądy oraz inne organy państwowe i organy administracji publicznej, a w wypadkach w ustawie przewidzianych także inne osoby. W tym miejscu Sąd Okręgowy przywołał wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 20 marca 2014 r. o sygn. akt I ACa 1307/13, w którym wyraźnie podkreślono, że uprawomocnienie się orzeczenia wywołuje skutek w postaci związania tym rozstrzygnięciem podmiotów określonych w ustawie. Regulacja zawarta w art. 365 § 1 k.p.c. gwarantuje zachowanie spójności i logiki działania organów państwowych, zapobiega również współlistnieniu w obrocie prawnym rozstrzygnięć nie do pogodzenia w całym systemie sprawowania władzy. Powyższa kwestia została szeroko omówiona w orzecznictwie Sądu Najwyższego, który m.in. w wyroku z dnia 06 marca 2014 r. o sygn. akt V CSK 203/13 wyjaśnił, iż regulacje przewidziane w art. 365 § 1 i art. 366 k.p.c. gwarantują stabilność określonej orzeczeniem sądowym sytuacji prawnej, uniemożliwiając jej podważenie przez stronę niezadowoloną z rozstrzygnięcia i zobowiązując do jej respektowania inne sądy oraz inne organy państwa w określonych przez ustawę granicach. Sąd Okręgowy podkreślił, że tym samym regulacje te realizują jedną z najistotniejszych gwarancji konstytucyjnych jaką jest prawo do rozstrzygnięcia sprawy przez niezawisły sąd (art. 45 ust. 1 Konstytucji), która nie byłaby możliwa do osiągnięcia bez stabilności, pewności i niewzruszalności rozstrzygnięć sądowych. Są także jedną z gwarancji powagi wymiaru sprawiedliwości. Sąd Okręgowy nadmieniał, iż w podobnym tonie wypowiedział się Sąd

Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 15 stycznia 2014 r. o sygn. akt VI ACa 447/13 wskazując, iż w sytuacji, gdy zachodzi związanie prawomocnym orzeczeniem sądu i ustaleniami faktycznymi, które legły u jego podstaw, niedopuszczalne jest w innej sprawie o innym przedmiocie dokonywanie ustaleń i ocen prawnych sprzecznych z prawomocnie osądzoną sprawą. Rozstrzygnięcie zawarte w prawomocnym orzeczeniu stwarza zatem taki stan prawny, jaki z niego wynika, a sądy rozpoznające inny spór muszą przyjmować, że dana kwestia kształtuje się tak, jak przyjęto to w prawomocnym wcześniejszym orzeczeniu.

Orzekając w przedmiotowej sprawie Sąd Okręgowy miał na uwadze fakt, że prawo do emerytury dla ubezpieczonego było przedmiotem postępowania sądowego, w którym zapadło korzystne dla skarżącego rozstrzygnięcie. Wyrokiem z dnia 26 września 2013 r. o sygn. akt VII U 1177/12 Sąd Okręgowy zmieniając zaskarżoną decyzję organu rentowego z dnia 12 marca 2012 r. przyznał K. L. prawo do emerytury. W ocenie Sądu Okręgowego istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy odgrywa również fakt, iż przywołane powyżej orzeczenie rozstrzygało również kwestię daty, od której skarżącemu będzie przysługiwać dochodzone przez niego świadczenie. W punkcie pierwszym sentencji wyroku orzekający wówczas Sąd Okręgowy wyraźnie wskazał, iż ubezpieczony jest uprawniony do emerytury od dnia 11 lipca 2013 r.

Sąd Okręgowy wskazał, iż analiza uzasadnienia przywołanego powyżej wyroku wskazuje w sposób jednoznaczny, iż orzekający wówczas Sąd precyzyjnie wyjaśnił zasady, którymi kierował się ustalając w/w datę. Powołując się na treść regulacji zawartej art.100 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 2013, 1440 j.t.) Sąd Okręgowy wskazał, iż wnioskodawca jest uprawniony do emerytury od zaprzestania pobierania świadczenia rehabilitacyjnego, podkreślając jednocześnie, iż ubezpieczony pobierał przedmiotowe świadczenie do dnia 10 lipca 2013 r. Z uwagi na powyższe Sąd Okręgowy uznał, iż jeśli ubezpieczony kwestionował zasadność ustalenia daty, od której będzie legitymowany do pobierania emerytury mógł skorzystać z przysługujących mu środków prawnych umożliwiających weryfikację wydanego przez Sąd I Instancji wyroku – tj. wywieść od wyroku apelację – czego jednak nie uczynił. Tym samym wydany w dniu 26 września 2013 r. o sygn. akt VII U 1177/12 wyrok uzyskał walor prawomocności. Sądu Okręgowego nadmienił, iż skarżący w toku postępowania powoływał się na fakt, że nie miał wiedzy ani świadomości o treści zapadłego w/w orzeczenia, bowiem nie brał udziału w posiedzeniu na którym zostało wydane. W związku z powyższym nie posiadał realnej możliwości zakwestionowania daty przyznanego wyrokiem świadczenia. W ocenie Sądu Okręgowego podnoszone przez skarżącego okoliczności pozostają jednakże bez znaczenia dla rozstrzygnięcia niniejszej sprawy, albowiem nie niweczą skutków wynikających z funkcjonowaniem w obrocie prawnym prawomocnego wyroku. Na marginesie powyższych rozważań Sąd Okręgowy wyjaśnił, iż w sprawie toczącej się pod sygn. akt: VII U 1177/12 ubezpieczony był reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika. Z uwagi na powyższe respektując obowiązujące przepisy prawa, orzekający wówczas Sąd był zobligowany zawiadamiać o terminach posiedzeń pełnomocnika – co skutecznie czynił. Dla poparcia powyższych twierdzeń Sąd Okręgowy podkreślił, iż już w lipcu 2013 r. tamtejszy Sąd ustalił termin kolejnego posiedzenia w sprawie wyznaczając je na dzień 26 września 2013 r. – tj. na dzień wydania wyroku – a informacja w przedmiotowej kwestii dotarła do pełnomocnika skarżącego. W protokole z posiedzeniu, które odbyło się w dniu 26 września 2013 r. (tj. w dacie wydania wyroku) odnotowano, iż nie stawili się pełnomocnicy obu stron, którzy zostali prawidłowo zawiadomieni o terminie rozprawy, na co wskazuje zwrotne potwierdzenie odbioru. Mając na względzie wyżej wskazane związanie treścią prawomocnego wyroku zarówno co do faktu przyznania emerytury, jak i jej daty początkowej, Sąd Okręgowy stwierdził, iż wydając zaskarżoną w niniejszym postępowaniu decyzją Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie naruszył żadnego z obowiązujących przepisów prawa. Działanie organu rentowego zmierzało w sposób jednoznaczny do realizacji postanowień prawomocnego orzeczenia Sądu. Mając na uwadze powyższy stan faktyczny i prawny, Sąd Okręgowy na zasadzie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. w związku z przywołanymi wyżej przepisami, oddalił odwołanie ubezpieczonego.

Apelację od wyroku wywiódł wnioskodawca zaskarżając go w całości, zarzucając naruszenie prawa materialnego przez błędną wykładnię art. 365 oraz 366 k.p.c. w zakresie związania prawomocnym orzeczeniem Sądu oraz uznaniem, że zachodzi w sprawie powaga rzeczy osądzonej. Apelujący zarzucił także naruszenie prawa odwoływającego do sądu poprzez przyjęcie, że był w sposób właściwy reprezentowany w sytuacji, kiedy z akt sprawy jednoznacznie wynika,

że zawiadomienie o rozprawie nie zostało doręczone pełnomocnikowi, z którego usług odwołujący zrezygnował, a odebrane zostało przez inną osobę i nie wiadomo dlaczego, pomimo zmiany zakresu orzekania odwołujący nie otrzymał powiadomienia o rozprawie oraz nierozpoznanie istoty sprawy, ponieważ Sąd orzekając niewłaściwie przyjął, że w sprawie ma miejsce sytuacja, w której można mówić o powadze rzeczy osądzonej. Apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku oraz zaskarżonej decyzji poprzez stwierdzenie, że odwołujący nabył prawo do świadczenia emerytalnego w dniu 14.06.2011 r. i od tego dnia winny następować wszelkie rozliczenia pomiędzy odwołującym a organem rentowym z tytułu różnicy kwot, jaka występuje pomiędzy świadczeniem emerytalnym, a wypłatami jakie przez ZUS albo o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpatrzenia.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja nie podlegała merytorycznemu rozpoznaniu z uwagi na stwierdzoną z urzędu nieważność postępowania.

Stosownie do treści art. 379 pkt 3 k.p.c. nieważność postępowania zachodzi, jeżeli o to samo roszczenie między tymi samymi stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta, albo jeżeli sprawa taka została już prawomocnie osądzona.

Jak wynika z ustaleń faktycznych poczynionych przez Sąd I instancji - które Sąd Apelacyjny w całej rozciągłości podziela i przyjmuje za własne w niniejszej sprawie zachodzi powaga rzeczy osądzonej. Zarówno prawo do emerytury, jak i data jego przyznania niewątpliwie były przedmiotem postępowania przed Sądem Okręgowym w Gdańsku, sygn. akt: VII U 1177/12. Sąd Apelacyjny podziela stanowisko Sądu Najwyższego prezentowane w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2011 r., I UK 239/10, zgodnie z którym nie może być dwóch spraw sądowych dotyczących prawa do świadczenia za ten sam okres.

Warto podkreślić, że moc wiążąca orzeczenia merytorycznego, określona w art. 365 § 1 k.p.c., brana pod uwagę w kolejnym postępowaniu, w którym pojawia się dana kwestia, nie podlega już ponownemu badaniu. Związanie orzeczeniem oznacza niedopuszczalność nie tylko dokonywania ustaleń sprzecznych z nim, ale nawet przeprowadzania postępowania dowodowego w tym zakresie (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 marca 2008 r., IV CSK 441/07). Owo związanie treścią prawomocnego orzeczenia wyraża nakaz przyjmowania przez wskazane w przepisie art. 365 § 1 k.p.c. podmioty, że w objętej nim sytuacji stan prawny przedstawiał się tak, jak to wynika z sentencji wyroku. Podmioty te są związane dyspozycją konkretnej i indywidualnej normy prawnej wywiedzionej przez sąd z przepisów prawnych zawierających normy generalne i abstrakcyjne w procesie subsumcji określonego stanu faktycznego. Tak określony zakres związania odnosi się tylko do ostatecznego rezultatu rozstrzygnięcia sądowego, ucieleśnionego we wspomnianej wyżej konkretnej i indywidualnej normie prawnej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 23 czerwca 2009 r., II PK 302/08).

Instytucji związania prawomocnym orzeczeniem sądowym z art. 365 § 1 k.p.c. nie można jednak utożsamiać z odrębną i mającą samodzielny byt instytucją powagi rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 k.p.c. Ta ostatnia ma bowiem charakter podmiotowo względny, gdyż odnosi się wyłącznie do tych samych stron procesu, aczkolwiek nie ma przeszkód, aby przy wyjaśnianiu istoty i swoistości mocy wiążącej prawomocnego orzeczenia sądowego wykorzystywać dorobek judykatury dotyczący pewnych aspektów zagadnienia powagi rzeczy osądzonej. W szczególności wchodziłyby w rachubę te orzeczenia Sądu Najwyższego, w których wyjaśniono sposób określenia granic przedmiotowych powagi rzeczy osądzonej (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 lipca 2009 r., I CSK 456/08). Powaga rzeczy osądzonej w rozumieniu art. 366 k.p.c. ma swoje granice przedmiotowe i podmiotowe. Granice przedmiotowe wyznacza przedmiot rozstrzygnięcia sądu w związku z podstawą sporu, zakresem podmiotowym objęte są zaś strony. O wystąpieniu powagi rzeczy osądzonej prawomocnego wyroku decyduje zatem kumulatywne spełnienie dwóch przesłanek, a mianowicie tożsamości stron występujących w postępowaniu zakończonym tymże wyrokiem i w kolejnym postępowaniu sądowym oraz tożsamości podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia (wyroki Sądu Najwyższego z dnia 15 lutego 2007 r., II CSK 452/06 i z dnia 6 marca 2008 r., II UK 144/07). W przedmiotowej sprawie niewątpliwie zachodzi tożsamość stron w postępowaniu o sygn. akt: VII U 977/14 oraz VII U 1177/12 tj. powód - K. L. i pozwany - Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G., a także przedmiotowa, a mianowicie prawo do emerytury w takim samym okresie.

Zgodnie z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 5 sierpnia 1999 r., II UKN 231/99, (OSNP 2000 nr 19, poz. 734) powaga rzeczy osądzonej, z której korzysta prawomocny wyrok sądu pracy i ubezpieczeń społecznych wydany w sprawie o prawo do świadczenia z ubezpieczenia społecznego, wyłącza możliwość ponownego wszczęcia postępowania o to samo świadczenie, zarówno przed organem rentowym, jak i przed sądem bez przedłożenia nowych dowodów lub wskazania nieznanych okoliczności istniejących przed wydaniem decyzji, mających wpływ na jej zmianę (por. uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 20 września 1978 r., II UZP 7/78, OSNCP 1979 z. 3, poz. 48, postanowienie z dnia 19 stycznia 1984 r., II URN 131/83, OSNCP 1984 z. 10, poz. 177, wyrok z dnia 8 października 1986 r., II URN 182/86, OSNCP 1987 z. 12, poz. 212 oraz postanowienie z dnia 14 stycznia 1997 r., II UKN 50/96, OSNAPiUS 1997 nr 17, poz. 328). Tymczasem w rozpoznawanej sprawie, ustalony stan faktyczny nie uległ zmianie, nie zaszły też nowe okoliczności, ani nie przedłożono nowych dowodów w kwestii daty powstania prawa do świadczenia.

Jak stwierdza się w orzecznictwie sądowym, wszczynające postępowanie sądowe odwołanie od decyzji organu rentowego pełni rolę pozwu. Stąd też w sytuacji, gdy o to samo roszczenie między tymi samymi stronami sprawa została już prawomocnie osądzona, sąd powinien odwołanie odrzucić na podstawie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 19 czerwca 1998 r., II UKN 105/98, OSNAPiUS 1999 r. nr 16, poz. 529, postanowienie Sądu Apelacyjnego w Gdańsku z dnia 10 lipca 2014 r., III AUa 2249/13, LEX nr 1498862).

W tych okolicznościach Sąd Okręgowy powinien odrzucić odwołanie wnioskodawcy od decyzji organu rentowego, a skoro tego nie uczynił, rzeczą Sądu drugiej instancji, rozpoznającego apelację, było postąpienie stosownie do wskazań zawartych w art. 378 § 1 w związku z art. 379 pkt 3 k.p.c., tj. uchylenie z urzędu wyroku Sądu pierwszej instancji i odrzucenie odwołania, o czym orzeczono, jak w sentencji.